

Oude Kerk, 13 oktober 2024

ds. Johan Meijer

gelezen: Deuteronomium 15: 1-11 en Marcus 10: 17-31

titel: Jezus kijkt hem liefdevol aan

preek

*Gemeente van onze Heer Jezus Christus,
Lieve mensen van God,*

|

Ik heb even een paar vragen. De eerste: wie van u en jullie heeft een televisie? Die vraag durf ik hier wel met een gerust hart te stellen. Het stellen van diezelfde vraag zou in andere kringen misschien meteen schrik en angst oproepen. Kringen waar een televisie niet mag, maar hier mag dat wel, dus door naar de volgende vraag.

Wie van u en jullie kijkt wel eens naar omroep Max? Nou is dat gemiddeld genomen ook geen gevaarlijke gewetensvraag, ook niet meer voor mij. Want zo lees ik: De omroepvereniging die zich richt op mensen van 50 jaar en ouder. Ik val in de doelgroep. Toen dat tot anderhalf jaar geleden nog niet het geval was, verdedigde ik het kijken naar Max omdat zij als eerste de Beentjes van Sint Hildegard uitzonden en dat was in Coronatijd en ja, je wilt toch wat. Maar tegenwoordig ben ik doelgroep, dus heb ik geen enkele verdediging nodig waarom ik kijk.

Volgende: wie van u en jullie volgt de Grooten Tour van de Gebroeders de Witt, wie heeft er al iets van gezien? Je ziet, dat ik bij deze drie vragen ook zelf m'n vinger opstak, dat geeft zowel jullie als mij denk ik wel een veilig gevoel. Het is allemaal niet zo confronterend.

II

De gebroeders de Witt, je weet wel die twee die in 1672 werden vermoord. Johan was jarenlang raadspensionaris van het gewest Holland, de belangrijkste politicus van de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden en opeens waren hij en zijn broer van heel goed opeens heel slecht in de ogen van het volk. De moord op hen is een van de meest gedenkwaardige gebeurtenissen in de geschiedenis van ons land.

Als jonge mannen maakten zij een tour van twee jaar door Frankrijk, Zwitserland en Engeland. En Huub Stapel volgt ze op hun schreden. Het levert prachtige beelden op en om het Zwitserlevengevoel een beetje tegemoet te komen geniet de presentator van de meest heerlijke gerechten en wijnen. Niet alleen het oog, maar ook de tastzin wil wat voor fijne televisie.

Ik citeer even de digitale TV-gids van NOS Start over: Aflevering 5, 6 oktober. Huub Stapel is in Genève, waar de broers in de 17e eeuw enkele dagen verbleven. In deze stad waren ze onder geloofsgenoten, even weg uit het katholieke Frankrijk. Zwitserland is in de 17e eeuw een protestantse republiek die verdacht veel op Nederland lijkt.

Beide een republiek, beide in een gouden eeuw, althans een gouden eeuw voor de rijken en welgestelden en beide levend met Johannes Calvijn als belangrijke religieuze leider. Calvijn als zeer invloedrijk influencer. En laat hij nou gezegd hebben dat handel drijven en bezit vergaren niet onbijbels is, dan is hij toch de juiste man op de juiste plek?!

En, zegt Huub Stapel, de gebroeders voelden zich als calvinistische mannen wel veilig en ook thuis in Zwitserland, want in dat Roomse Frankrijk waren ze niet altijd zo op hun gemak. Hoewel ze wel veel leerden van het bezoeken van Rooms Katholieke kloosters en kathedralen. Maar in Genève was het wel een beetje als thuiskomen in Dordrecht, waar niet al te lang daar voor die beroemde Synode van 1618/1619 had plaatsgevonden, waar hun vader Jacob een belangrijke rol in speelde. Die synode had bepaald dat het calvinisme in de rechtzinnige lijn diende te worden gevolgd. Je neemt dan het strenge van de leer van Calvijn en daar hoort bij dat handel drijven en bezit vergaren en er heel rijk van worden niet onbijbels is. Zo'n leidsman wil je wel, want dan zit je goed.

III

Gisteren waren we met een groep gemeenteleden in Utrecht op een dag van Groene Kerken en daar maakte ik een workshop mee die op een frisse, maar confronterende manier weer eens heel duidelijk maakte dat wij mensen zeer beïnvloed worden door beelden en opvattingen, vooral als invloedrijke leiders die verkondigen. Er zijn stromingen, ook binnen het Christendom die ontkennen dat er een klimaatcrisis is. Die stromingen hebben heel veel aanhangers. Er zijn stromingen die zeggen dat je geen televisie mag hebben en de aanhang is best nog groot, ook wel omdat stiekem de computer dan wel weer mag, want die heb je immers nodig voor je werk. Nou kun je zeggen: wij weten gelukkig wel beter, maar niemand van ons ontkomt er aan om onder invloed te staan van opinies, meningen en stromingen.

IV

Ik zei al dat ik in dit gezelschap vrij veilige vragen heb gesteld vanmorgen. Maar hoe anders zou het zijn als ik vragen zou stellen over je politieke voorkeur of je inkomen? Of misschien welke soort muziek en liederen in de kerk je wel aanspreken of niet. Of misschien eerder andersom, want wat ons niet aanspreekt geeft misschien wat meer stof tot spreken of klagen dan zeggen wat je wel mooi vindt, maar dan is het wel afhankelijk tegen wie je dat zegt. Heel eerlijk zegt iemand tegen mij: ik ervaar in de gemeente niet echt een veilig klimaat om te zeggen wat ik vind of voel. En ik denk: hoe zit dat eigenlijk voor mezelf? En in constateer in mezelf dat ik het steeds spannender vind om te preken. En ook wel eens denk: deze teksten had ik liever even aan me voorbij laten gaan.

V

Zo-ook die van vanmorgen. Want die raken aan bezit en wat aan bezit raakt, raakt aan onszelf. Raakt ook aan mijzelf. En nu kun je zeggen: de Bijbel is toch glashelder over hoe je om moet gaan met bezit, rijkdom en het omgaan met armen? Jezus is toch duidelijk? Deuteronomium spreekt toch heldere taal?

Ja dat doet het ook wel. Deuteronomium 'Daarom gebied ik u vrijgevig te zijn tegenover iedereen in uw land die in armoede leeft of er slecht aan toe is'. En Jezus: Eén ding ontbreekt u: 'Ga naar huis, verkoop alles wat u hebt en geef de opbrengst aan de armen, dan zult u een schat in de hemel bezitten'. En dan kan Huub Oosterhuis zich best wel terecht afvragen: 'Waarom wij die met weinigen bezitten wat allen toebehoort, uw Woord niet doen'. Ja, spannende vraag. Waarom is dat, dat wij dat Woord niet doen?

"Maar de man werd somber toen hij dit hoorde en ging terneergeslagen weg; hij had namelijk veel bezittingen".

Die man, die tegen Jezus had gezegd: 'Meester, sinds mijn jeugd heb ik mij aan de geboden gehouden.' De man die de indruk wekt een prima kerel te zijn, een gewetensvolle mens, een trouwe dienaar van de Thora. Maar nu hoort hij dat dat blijkbaar niet goed genoeg is, dat hij zijn bezittingen zou moeten verkopen. Hij druipt af. Hij haakt af. Hij gaat terneergeslagen weg.

Wat zouden wij in zo'n situatie doen? Deze vraag bedoel ik niet vervelend en niet om je aan te raken op een schuldgevoel. Maar wel eerlijk. Wat zou u doen, wat zou jij doen. Wat zou ik doen?

VI

Misschien toch nog even kijken naar wat er in het verhaal gebeurt. Iemand komt naar Jezus en valt op de knieën en vraagt: Meester wat moet ik doen om deel te krijgen aan het eeuwige leven? Hij valt op de knieën en noemt Jezus Meester. En dat bedoelt hij zeer oprecht. Hij wil het echt goed doen. Dan komt Jezus met basisregels uit de Thora: een aantal van de tien geboden noemt hij. Daar kan de man met verve een vinkje bij zetten, hij houdt zich er aan.

Maar dan gebeurt het! Jezus kijkt hem liefdevol aan en zegt hem: 'ga naar huis, verkoop alles wat u hebt en geef de opbrengst aan de armen, dan zult u een schat in de hemel bezitten; kom daarna terug en volg Mij'.

Het lijkt er op dat deze bóódschap te groot is, te onhaalbaar voor de man. Maar ik begin sterk te vermoeden dat er iets anders aan de hand is, iets diepers. Namelijk dat Jezus hem liefdevol aankijkt. Geen oordeel, geen verwijt, geen heftige beschuldiging, geen haat-tweet op X of een of ander stom gescheld, nee: Jezus kijkt hem liefdevol aan. Zou dat wel eens eerder gebeurd zijn in zijn leven? Zou hij dat wel kennen, dat iemand hem liefdevol aankeek? Zonder moreel oordeel, zonder het dwingende van regels, maar oprecht liefdevol aanzien? Zou dát niet de grote schok zijn geweest, dat in die éne blik van Jezus de man zich recht in zijn hart gezien wist. En opeens doorhad dat hij zo gehecht was geraakt aan zijn bezit of aan veilige regels of aan hoe je een keurig leven leidt en dat iemand opeens jou liefdevol aankijkt en je diep van binnen weet, dat het precies daarop aankomt?

VII

Laatste vraag, geen vingers, maar een gedachte waard voor nu en voor deze week. Wanneer en door wie heb je je de afgelopen tijd ècht gezien, ècht gehoord gevoeld? Wanneer en door wie ben je de afgelopen tijd ècht liefdevol en van aangezicht tot aangezicht aangekeken en gehoord?

Amen